herpy

SALAMANDRY I TRASZKI

Wenxian Knobby Newt

Tylototriton wenxianensis

Tylototriton wenxianensis to średniej wielkości, niemal całkowicie czarny traszkowiec krokodyli z pomarańczowymi końcówkami palców i krawędzią ogona. Żyje w ukryciu w lasach i zaroślach w górach środkowych Chin i wchodzi do wody wyłącznie w celu rozrodu; jaja składane są na lądzie. Wiedza o hodowli jest skąpa, dlatego ten poradnik opiera się na blisko spokrewnionych gatunkach.

Rodzina: Salamandridae

Słabe toksyny skórne

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**13-16 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**10-20 lat**
Aktywność	**O zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Naziemny i półwodny**
Środowisko	**Las górski i mokradła**
Toksyny skórne	**Słabe** Umyj ręce po kontakcie i trzymaj palce z dala od oczu i ust
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**60 × 40 × 40 cm** D × S × W dla 3 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**18-24 °C**
Temperatura w nocy	**15-20 °C**
Wilgotność	**70-90%**
Woda	**Część wodna** głębokość 3-5 cm
UVB	**Niewymagane**
Pokarm	**Owady i dżdżownice i ślimaki**
Utrzymanie	**W parach lub w grupach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Larwy w wodzie**
Miejsce składania jaj	**Na ziemi**
Liczba jaj w zniesieniu	**30-80**
Czas do wyklucia	**20-36 dni** przy 22-24 °C
Okres larwalny	**80-130 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Inne larwy i małe bezkręgowce wodne (rozwielitki, larwy komarów)**
Opieka nad potomstwem	**Brak**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Narażony (VU)**

O gatunku

Tylototriton wenxianensis to średniej wielkości traszkowiec krokodyli o szorstkiej skórze. Grzbiet jest całkowicie czarny, a brzuch brązowoczarny; pomarańczowe są tylko końcówki palców i dolna krawędź ogona. Głowa jest płaska i owalna, a ogon bocznie spłaszczony i krótszy od tułowia. Całkowita długość nie została udokumentowana dla tego gatunku; podane w tabeli 13-16 cm zapożyczono od blisko spokrewnionego *Tylototriton ziegleri*. Długość życia również nie jest udokumentowana; 10-20 lat zapożyczono od *Tylototriton verrucosus*.

Gatunek opisano w 1984 roku. Należy do grupy niemal czarnych traszkowców krokodylich skupionych wokół *Tylototriton asperrimus* (podrodzaj *Yaotriton*), które składają jaja na lądzie. Jest tak podobny do *T. asperrimus* i *Tylototriton hainanensis*, że zwierzęta w handlu bywały trudne do oznaczenia. *T. wenxianensis* w dawnym ujęciu okazał się kompleksem gatunków: populacje z gór Dabie w Anhui, z okolic Libo w Guizhou i Wufeng w Hubei opisano jako *T. anhuiensis*, *T. maolanensis* i *T. wufengensis*, a w 2026 roku populację z gór Xuefeng w Hunanie opisano jako *T. sheni*.

Gruczoły skórne wydzielają substancję, która może zranić lub zabić drapieżnika. U *T. verrucosus* trucizna składa się głównie z białek; u *T. wenxianensis* nie została zbadana. Dla człowieka wydzielina nie jest niebezpieczna przy zwykłym kontakcie ze skórą, ale podrażnia błony śluzowe oczu i ust. Myj ręce przed każdym kontaktem i po nim i nie bierz zwierząt do rąk częściej, niż to konieczne.

Występowanie i środowisko

Tylototriton wenxianensis występuje wyłącznie w Chinach. Miejscem typowym jest powiat Wen w południowym Gansu, od którego gatunek wziął nazwę. Występuje ponadto w północnym Syczuanie, m.in. w rezerwacie przyrody Tangjiahe, oraz w północno-wschodnim Chongqing (powiaty Yunyang i Fengjie). Starsze stwierdzenia z Guizhou, Hunanu, Hubei i Anhui odnoszą się w całości lub częściowo do nowszych gatunków wyodrębnionych z *T. wenxianensis* (zob. opis), a mapa pokazuje tylko obszar główny.

> **Naturalny zasięg:** Chiny.

ŚRODOWISKO

Dorosłe zwierzęta żyją na lądzie w gęstym podszycie lasów i zarośli w pobliżu strumieni i oczek wodnych, ukryte pod kamieniami, i również zimują na lądzie. Gatunek żyje na wysokości 900-1.400 m, a roślinność obejmuje m.in. gatunki z rodzajów *Miscanthus*, *Juncus* i *Imperata*. W okresie rozrodu zwierzęta przemieszczają się na podmokłe tereny i do stojących stawów. Jaja składane są na lądzie lub na granicy lądu i wody, a larwy rozwijają się w wodzie. Odległość od wody decyduje o tym, gdzie gatunek może żyć.

Siedliska są silnie rozdrobnione, a populacja zmniejszyła się o ponad 30 % w ciągu dziesięciu lat, głównie z powodu odłowu na potrzeby medycyny tradycyjnej oraz degradacji siedlisk przez rolnictwo, pestycydy i nawozy.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o hodowli *Tylototriton wenxianensis* jest skąpa. Gatunek należy do tego samego podrodzaju co *Tylototriton ziegleri* i *Tylototriton asperrimus*, które również żyją w ukryciu na lądzie i składają jaja na lądzie, dlatego hodowla wzoruje się na nich; podane liczby zapożyczono od *T. ziegleri*, dobrze znanego w niewoli.

Trzy dorosłe osobniki można trzymać w terrarium o wymiarach 60 × 40 × 40 cm z dobrą wentylacją w pokrywie. Część wodną, zajmującą od jednej piątej do jednej czwartej dna, oddziela się np. niską listwą szklaną albo podłoże układa się ze spadkiem do wody. Woda ma najwyżej około 5 cm głębokości, a zwierzęta muszą móc bez trudu wychodzić po kamieniach lub po płaskim brzegu z gliny albo żwiru; traszkowce krokodyle są niezgrabne, a utonięcie to realne ryzyko.

Podłoże ma 8-15 cm wysokości, np. warstwa drenażowa z keramzytu pod kawałkiem włókniny, a na niej ziemia liściowa, z suchymi i wilgotnymi strefami. Zapewnij kryjówki zarówno w wilgotnej, jak i w suchej części: korę korkową, gliniane miseczki, połówki rurek bambusowych, poduszki mchu i warstwę suchych liści. Terrarium można obsadzić roślinami, a skoczogonki, dżdżownice i prosionki w podłożu utrzymują je w czystości i zarazem stanowią pokarm.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

TEMPERATURA

Latem terrarium utrzymuje się w temperaturze 22-24 °C w dzień, zimą około 18 °C, a nocą temperatura może spaść do 15-20 °C. Krótkotrwałe niższe temperatury nie szkodzą. *T. wenxianensis* żyje dalej na północ niż *T. ziegleri* i zimuje na lądzie, więc chłodniejsza zima jest prawdopodobnie naturalna, ale jak zimna i jak długa, nie zostało udokumentowane. Utrzymuj temperaturę poniżej około 26 °C i zawsze zapewnij chłodniejsze miejsca, w które zwierzęta mogą się wycofać. Zwierzęta nie potrzebują miejsca do wygrzewania.

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Latem terrarium zrasza się codziennie, tak aby mech i podłoże były wilgotne, a wilgotność powietrza wynosiła 70-90 %. Zimą terrarium utrzymuje się w suchszych warunkach: zrasza się tylko trochę i tylko w wybranych miejscach, np. poduszki mchu, a poziom wody się obniża. Sucha zima i wilgotne lato odtwarzają pory roku i mają kluczowe znaczenie dla rozrodu.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

WODA I JAKOŚĆ WODY

Woda jest miękka i lekko kwaśna, pH 6,4-6,8, i ma najwyżej około 5 cm głębokości. Poza okresem rozrodu zwierzęta prawie nie korzystają z części wodnej; zimą można ją niemal osuszyć, zostawiając tylko trochę wody dla utrzymania wilgotności. Regularnie usuwaj odchody i resztki pokarmu.

Płazy mają bardzo przepuszczalną skórę, dlatego unikaj mydła, środków czyszczących i kremu do rąk w pobliżu wody.

OŚWIETLENIE I UVB

UVB nie jest konieczne. Gatunek żyje w ukryciu i nie lubi silnego światła; oświetlenie służy przede wszystkim roślinom. Zapewnij około 12 godzin światła latem i 10-11 godzin zimą. Unikaj bezpośredniego słońca, które nagrzewa terrarium i wodę.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Dieta tego gatunku nie została udokumentowana. Przedstawiciele rodzaju przyjmują typowy pokarm dla salamander: dżdżownice, świerszcze, prosionki i larwy barciaka. Dorosłe zwierzęta karmi się około dwa razy w tygodniu, a zimą jedzą nieregularnie i znacznie mniej. Owady karmowe same powinny być dobrze odżywione, a świerszcze oprósza się preparatem witaminowo-mineralnym. Pilnuj, aby wszystkie zwierzęta jadły.

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Zwierzęta prowadzą bardzo skryty tryb życia i można je trzymać pojedynczo, w parach lub w małych grupach. Trzymaj gatunek osobno, bez innych płazów. Bierz zwierzęta do rąk tylko wtedy, gdy to konieczne, czystymi, mokrymi dłońmi lub w rękawiczkach bez pudru.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Dymorfizm płciowy i wiek dojrzałości płciowej nie zostały udokumentowane dla tego gatunku. U *T. ziegleri* samice są większe i bardziej krępe, a po ostrożnym rozchyleniu warg kloaki samica ma mały, punktowy otwór, a samiec większy, szczelinowaty. Samiec *T. wenxianensis* ma w okresie rozrodu drobne, strzępiaste brodawki wewnątrz kloaki.

GODY I KOPULACJA

Kopulacja tego gatunku w niewoli nie została udokumentowana. U *T. ziegleri* rozród wywołuje chłodna, sucha zima z ograniczonym karmieniem, a po niej symulowana pora deszczowa: terrarium zrasza się obficie kilka razy dziennie, poziom wody się podnosi, a temperatura rośnie. Samce wchodzą do wody pierwsze i czekają na samice, które pozostają w wodzie tylko dzień lub dwa. Para tańczy w kółko, a samiec składa kilka spermatoforów, które samica pobiera kloaką.

JAJA I LARWY

Jaja składane są na lądzie lub na granicy lądu i wody. Ich liczba nie została udokumentowana dla tego gatunku; podane w tabeli 30-80 jaj zapożyczono od *T. ziegleri*, którego samica składa je razem w wilgotnym, osłoniętym miejscu przy wodzie, często pod mchem, liśćmi lub korą, dzień po kopulacji. Jaja wyjmuje się i układa na wilgotnym ręczniku papierowym na kratce nad niewielką ilością wody w zamkniętym pojemniku, który wietrzy się raz lub dwa razy dziennie; martwe jaja się usuwa. Dorosłe osobniki mogą zjadać jaja i larwy.

Larwy są drapieżnikami i zaczynają jeść od wyklucia. Pierwszym pokarmem są solowce, bardzo małe rozwielitki i oczliki, kilka razy dziennie; od 25 mm podaje się kawałki rureczników, a od około 35 mm małe kawałki dżdżownic, wazonkowce i ochotkę. Larwy są wobec siebie agresywne i zjadają się nawzajem, dlatego odchowuje się je pojedynczo lub najwyżej po pięć na 10 litrów, z wieloma kryjówkami, i sortuje według wielkości. Używaj odstanej, miękkiej wody i wymieniaj najwyżej 15 % naraz, aby larwy nie dostały powietrza w brzuchu.

METAMORFOZA

Czas inkubacji nie został udokumentowany dla tego gatunku; u *T. ziegleri* larwy wykluwają się po 20-36 dniach w temperaturze 22-24 °C w dzień i 20-22 °C w nocy. Larwy same wskakują do wody, a gdy wyklują się pierwsze, podnosi się poziom wody w pojemniku, aby reszta podążyła za nimi. Czas rozwoju larwalnego również nie jest udokumentowany; podane w tabeli 80-130 dni od złożenia jaj do przeobrażenia zapożyczono od *T. ziegleri*. W czasie przeobrażenia młode muszą mieć możliwość wyjścia z wody w każdej chwili, po pochyłym żwirowym brzegu lub korku.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo przeobrażone młode żyją na lądzie w pojemniku z pochyłym żwirem, małą kałużą, mchem, liśćmi i korą albo na wilgotnym ręczniku papierowym wymienianym codziennie. Mają duży apetyt i karmi się je codziennie małymi świerszczami, małymi dżdżownicami, muszkami owocowymi, ochotką i rurecznikami, z czasem rzadziej. Nieco niższa temperatura, 19-21 °C, dobrze służy młodym. U *T. ziegleri* młode są wrażliwe tuż po przeobrażeniu, a dobra higiena jest ważna.

Zdrowie i częste błędy

Problemy zdrowotne nie zostały udokumentowane dla tego gatunku; poniższe dotyczy rodzaju:

- Utonięcie. Część wodna musi być płytka i mieć łatwe wyjście na ląd.
- Niedożywienie, zwłaszcza płochliwych osobników i larw.
- Larwy pozostawione bez pokarmu choćby na jeden dzień źle to znoszą, a zbyt duża ilość świeżej wody naraz powoduje powietrze w brzuchu.
- Resztki pokarmu i martwe prosionki w wodzie, które ją zanieczyszczają.
- Bsal (*Batrachochytrium salamandrivorans*) to grzyb skórny, który zabija wiele europejskich salamander. Wiele wschodnioazjatyckich salamander znosi zakażenie i może być jego nosicielami, ale *T. wenxianensis* do nich nie należy: gatunek jest podatny i może umrzeć z powodu choroby. Dlatego nowe zwierzęta trzyma się przez kilka tygodni w kwarantannie, oddzielnie od innych salamander i płazów, zwłaszcza od gatunków wschodnioazjatyckich, z osobnymi narzędziami i przy starannej higienie rąk.

Chore zwierzęta należy zabrać do weterynarza znającego się na płazach.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.